

Előzetes feltételek:
 Egész évre . . . . . 6 ft. —
 Fél évre . . . . . 3 ft. —
 Évesjegyre . . . . . 1 ft. 50 kr.
 Előzetes lehet, csupán a kiadó hivatalban D.-Gyarmaton.
 A lap szellemi részére a a nyilvántartottak minden külsőleg és szerkesztésben küldendők.

NOGRÁDI LAPOK

Hirdetések díja:
 Öt hasznos polti sor . . . . . 6 kr
 Helyeg minden beiktatásnál . . . . . 20 kr
 Nyilt tér garmond sora . . . . . 30 kr
 Hirdetéseket felvesz a kiadó. Nagyobb és többzetű hirdetések jutányosan eszkáltsanak.
 Előzetesét pénznek, reklamációt és hirdetések a kiadós intézendők.

politikai, társadalmi és közgazdasági hetilap.

B.-Gyarmat, sept. 12.

Hiszuk, hogy azon orvondetes és nem eredménytelen mozgalom, mely az utóbbi időben városunkban a polgári iskola felállítására érdekében keletkezett, nem oly elszigetelt jelenség, mely jótékony hatással nem lenne az egész megye köznevelődési érdekeinek emelésére, s mely a közérdekeltséget többé kevésbé nem lenne képes ezen, utóbbi időben észrevehető javulásnak orvondó, de még mindig mostoha állapotban tengődő ügynek fontosságához mért felkarolására fordítani.

E hitnokat nagyban erősíti annak tudata, hogy nemcsak a város, de a megye biztalmánya is magáévá tette az ügyet, s hogy ma már nemcsak egyesek, de a legalsóbb néposztályok is át vannak hatva a népnevelés roppant fontosságának tudatától.

Megyénk nem tartozik azon kevés számú szarancsések közé, hol a különböző köznevelődési magasabb intézetek mellett a népiiskolák ügye a vallásfelekezetek s egyes tehetősebbek vetélkedő buzgalmanak tárgyát képezik, mert ha a losonci négy osztályú államgymnasiumot s tanítóképezdét kivesszük, alig van intézet, melyre e tekintetben hivatkozunk lehetne s mely megnyugtató bizonyítást tehetne arról, hogy a jövő nemzedék köznevelődési érdekei elegendőleg biztosítva, s hogy e tekintetben egy szebb jövő édes álmaiban ringathatjuk magunkat.

A magasabb intézetek teljes hiánya, s azon elhanyagoltság, mely e téren ma is az embeszűk s azon szomorú tapasztalatok, melyeket népünk tudatlansága folytán erred bótányos esetekből merítünk, kétszeresen, kell hogy felkeltsek bennünk a melegebb érdeklődés szikráit s tevékenységre keltsék minden egyes polgárát a megyének, skiro névze nem közönyös a jelen és jövő nemzedék jóléte, vagy állnyedése s nemzetünk s nemzetiségünk létérdekeinek megóvása vagy elhanyagolása.

Folesség volna beszélni a művelődés mérhetlen befolyásáról a közés magán jólétre s talán az sem szorul bővebb magyarázatra, hogy népünk tudatlanságában kell keresnünk nagy részt annak okát, ha a nép szegénykedik, a mező- és közműipar primitív állapotban teng, ha kevésbé munkás és takarékos, ha nem józan, s nem eléggé erkölcsös, ha betegségek hallatlan mérvben ritkítják sorait, ha a népesedési mozgalom megdöbbentőleg kedvezőtlen s nyelvünk külterjüleg nem terjed oly mérvben, mint ezt nemzeti fenmaradásunk érdekei követelnék.

E szempontok azok, melyek nem csupán emberi, de hazafiúi kötelességgé teszik, hogy a köznevelődés, s a népnevelés measso horderejű érdekeinek kivétel nélkül szolgálva avassuk magunkat, s kiki tehetősége szerint munkáljon annak felvirágzásán oly erővel, a mennyit szellemi és vagyoni tehetősége, helyzete s társadalmi állása nyújt.

S az idő igen is alkalmas rá. A sok csalódás után, melyet a politikai téren s anyagi gyarapodás háladanná vált küzdelmei folytán megkeserültünk, önkénytelenül is a szellemi törekvések felé irányul a nyugodni nem tudó tevékenység. E tér az, melyen szívesen találkoznak a politikai ellenfelek, melyen gyűlölködés nélkül munkálhatunk gyermekeink, népünk, nemzetünk jövőjé s melyen a törekvés mindig megféléző siker, az áldozatot uszorás kamat jutalmazza.

Ha a sok szép időt, melyet a lefolyt hét év alatt politikai párttűsákra, egymást megrontó csalázdvőnyekre fordítottuk, csak fele részben használtuk volna fel arra, hogy közsegeinkben a népnevelés obajtott virágzatra jusson, hogy a törvény mindenütt szigorúan végrehajtsák, — ma már kevésbé kellene magunkat üsmagunk előtt szégyonleni elmaradottságunk tudatában s kevésbé rettegünk nemzetünk jövője felett.

A népnevelést magának a nagy közönségnek kell istápolni befolyása alá venni, — azért szótlanm ily átalánosságban. A törvény e nélkül holt bostt marad s a legüdvösebb intézkedéseknek sem lehet kívánt sikere.

Megyénk sokkal terjedelmesebb s iskoláink száma sokkal nagyobb, sem hogy egyetlen tanfelügyelő a legjobb szándék, a legodaadóbb munkásság mellett is kellő felügyeletet, ellenőrködést gyakorolhasson; s községi iskolaszákek sem mindenütt tanunitottak eddig kellő tevékenységet; s tanítók legnagyobb részéből pedig az önértzet magja, s az ügyszeretet tüze hiányzik, — ha ily körülmények közt a szülők, egyes befolyásosabb egyének s ügybarátok és a sajtó nem követ el minden lehetőt, nem várhatunk még a jövőben megnyugtatóbb eredményeket.

Ezért tartjuk oly fölütte kívánatosnak, hogy a jelzett mozgalom begyűrűzö a megye egész területét s a közfigyelem és közérdekeltség oly mérvben vegye körül a népnevelés ügyét, mint azt annak fontossága már rég követelte.

Részvényszédelgés.

Azon szomorú eredmény után, a mit a részvény szédelgés hatáskában okozott, s azon szomorú szédelgés, mely főként a Lajtan túll részt rettenetes mértékben megköcsösítette, nem tartom érdektelennek felsorolni a részvény szédelgés néhány korszakát, felmutatni amúlvéttséggel torjódó ragályt, s hirtelen meggazdagulás eszméjét.

Különböző időben különböző eszmékben, de mégis mindig ugyanazon czél előréso után törekvők sorogóu ültöt nagy sereket, mind az által cmo korszakok egyre ismétlődnek, úgy hogy mint az égi testeknek, egy ennek is megvan a maga kiszámítható periódusa, melyben beáll, s öfvekszik s hirtelen eltűnik.

Mindonemű ismét eladható értékeknek ugyasólván megvól a maga korszaka, s a hol a venni vagy mániává válik, ott a járvány az egész népet elragadja, s megmegtelyezi. A tulipán hagymától le, melynek ára egykor Hollandiában ésnétkülű spekulatiók által csaknem a kibéltelenig emelkedett, (egy tulipán hagymát 20,000 fttal is fizettek) egészen a nyugoti indiai ültövények, s az amerikai bányákig le a szédelgés minden körébe vont, s a legszédalatosabb események követték be, melyeknek előadása mesének látszanék, ha történelmi tények nem igazolnák. A részvény korszakodásnak e szerint megvan az maga korszakai. Az e fajta kereskedés első korszaka a múlt század első tizedére esik. Az első lökést ehhez Franciaország rongált pénzügyi helyzete adta. XIV. Lajos halálával Franciaország Livouis gazdálkodásának folytán 2000 millió francia adósság terhet örkölt. Hiába nétek szét a teljesen zavart és zilált pénzügy körül egy második Colbert után; végre a skót származásu Lawban hitték azt feltalálni, tekintettel képzettiségre a pénzügyi dolgokban. Ez ember csupa vállalkozási szellemből részvénybank intézetet állított fel Franciaországban 1716-ban egy londoni hasonló mintájára. Az eredeti részvénytőke 6 millió líres volt, 500 líres részvényekkel.

Kiterjedt, szabadsálmakat nyert, egyszerűen közzététője lett az államforgalom kiadási és bevételének, azaz oly üzletnek, mely a legnagyobb előnyöket ígérte. Közvetlen minden jól ment, de a mint a kormány tapasztalta, mily kényelmes az intézet pénzárát használni, s ezzel nagyon is visszaélt, mert pazar céljaira használta föl, s a bank ezért még több szabadsálmot nyert: adókiértés, utak építése stb kellő alapul szolgáltak a bank tőkje folytonos gyarapodására. Law keret adott az udvar kíváncsalmainak, s a csakhamar érzett hiányokat szemfényvesztéssel kellett pótolni, miben e föf szellem kimeríthetlen volt. A részvénybrendezés szolgált segélyül, gazdag évi osztalékok vakták el a nagy közönséget, s anyország és paradicsom feltalálása Louisianában még jobban segítette elő; az ez időben oly sajtószóróvé vált részvény szédelgést növelte a látszat. Az 500 líresnyi névzeriuti értékkel bíró részvények egy másodtán 20,000 lívrre emelkedtek, azaz ekkorútt árak ugyenvetereére. Az egész néprészt veti. Bankrészvényeket venni s nyugotra menni vagyonot egyértelmű kifejezésnek lottak, s azok a kik részvényeket nem vettek, vettek ígérényeket, (Promesse) ily papírok azután óriás mennyiségben korrigáltak az országban szerteszét. Boldognak tartotta magát mindaz, ki a bankkal, vagy annak bármí mellék letésetével öszekötöte-

tésben lottott minden résztvevő gazdag volt. Law variázó lottou, egy Plutus volt bizonyosan, de a ragály, melyet terjesztett, magát is elragadta; Law is egész vagyonát bankrészvényekbe fektette, melyeknek árfolyama a magas emelkedésnél negyed milliórdot képviselt. Semmiféle őrzéngés nem tarthat soká, úgy ez is a végét érte. A papírok emelkedése megakadt; sok órád, hogy a nyeresényt magának biztositan, elagó lott, a Missisipi expedítoról kedvezőtlen tudósítások folytán a részvények napról napra lejobb szállitak. A bank ümértelen papírpénzt csinált ki, míg a készpénzt a váltó gazdaságából kifolyó fényezés a külföldre vitte. A mint a bank részvényei hullottak, mátr senki sem akarta a névzeriuti értéket felül venni. Az udvar hatalom szara a papírok számértékét félsnyire szállította le, s az orylytelen lett volt az utolsó csapás, s a részvényeknek, miket 20,000 lívrre vettek, 3 év múlva 80 lívrérré sem volt verője. S maga Law mérhetetlen vagyonból alig megmentett meg annyit, mennyivel elvonlva megdélített. Hasonló sora ért lamárdok mátr, kik kereséssel még azelőtt milliómokat vettek.

Hasonló történet ugyanez időtől Angliában. A szoropot, mit Franciaországban Law jártott, itt a diltengeri társulat vette át. Ezen részvénytársulat 10 millió font sterlingnyi tőkével (100,000,000 ft. o. é.) 1715-ben alapítottott; s a délamerikai partokon kizárólagos szabadsálmot nyert kötelekni Anglia s Spanyolország közt kövött egyesség folytán; teljesen szabad tere nyílt a délamerikai bányákat rabszoligákkal ellátni, s évenként 500 tonna európai árut vámentesen bevinni. Mindezen előnyök a bütt vállalkozó szellemnek óriási löet nyitottak, ily könnyű szerrel óriási hasznot elérni vajmi csalogató volt, mely már a részvény aláírásoknál valódi dűbben tört ki, kik elaget öszo nem szedhettek, azok a bűrtön kísérlettek szerencsét, s a folytonos oróltetés következtében a részvények értéke alig egy év alatt a valódi ár tíszorosára emelkedett. De a csalódás nem tartott sokáig, mint Franciaországban, midőn e szédelgésben részt vett befolyásos egyének megfogták kifogytak, a kormány a részvénytöket évi járadékká változtatta, melynek mint angol államadósságnak még ma is árfolyama van. Hollandiában a szédelgés egyidőjébe a kelet-indiai társaság részvényei vitték be.

Emez őrzéngés szomorú vége, mely valódságos vagyoni forradalmat képezett, milyen mozgalom a keresetes hadak óta nem fordul elő, Európa tőkepenzéseit nagyrésben önkre juttatta, s a részvényes társulatok hitelét sok időre aláasta; csak a múlt század vége felé Hollandiában szűlelünk ismét hasonló, mely az előbb leirtakkal hasonló voltak. Most különösen a Surinami ültövények kaptak föl. Öltövényesség lenni a tőkepenzések közt szenvedélylyő fajult, mely fölétt a belátás már nem orakódhatott. A nagy tőkepenzésekrol átmont a kisbűtke, kik a részvénytársulatokat alkottak hasonló ültövények vásárlására. Vakon vett mindenki részvényeket s vállalkozók ámítálmán biva, kik évi 30 százalékra adtak klátást, így a részvények kibéltelen magára emelkedtek. E szédelgés vége is előre látható volt. Bár aszerpelték a részvények az amsterdami bűrtön, melyet egykor a befizetett tőkénl östszörösen többet képviseltek, most alig egy százalékért kelt.

Mindazáltal summiféle kor nem gazdaságabb a tálfenitett ostelen papírrészdelegés

Hirdetések.

Nagy értékű a gazdákra.

ÖSEPLŐGÉPEK. Egyike a legértékesebb találmányoknak a mezei gazdákra, azon cséplőgép, mely két ember által hajtva egy óra alatt annyit csépel, mint három cséplő egész napon át. Minden gabnahemet egyenlő jól csépel, hogy egyetlen mag sem marad a szalmában, de egyetlen sem zuzatik össze. Megrendelési ár 130 ft. a vasuti állomásig ingyen szállítva. Németországban ezrivel van a gép elterjedve, de a környéken már számos találtatik. Megrendelések **Ph. Mayfart és társa** jó hitelt ezöghez a Majna melletti Frankfurtnál levél útján is eszközölhetők.

Megtéríthető és gyári áron kapható **ANINGER** testvéreknek B-Gyarmaton.

ELADÓ KÉT HÁZ

Balassa-Gyarmaton a posta-utczában:

1., a 23. szám alatti Kettős Átellenés épülettel, e két épületben van 6 szoba, 4 Konyha, két lóra istálló, kút és tágas kert.

2., a 25. szám alatti házban van 3 szoba, élelemtár, kocsi-szín, istálló, tágas udvar, kút és jó nagy kert; — a fentemlített házak minden órában szabad kézből eladandók, értekezhetni a tulajdonosokkal bármikor a fent jelzett épületekben; — az utóbbi épület az el nem adhatás esetén jövő 1875. év Szeptember napjától bérbé is adandó.

Egészszécs, szállós és csendes utca, különösen falusiaknak ajánlható.

Az esztergomi érsekség dejtári birtokán, nevezetesen a belső majorban, három darab másfél éves tiszta magyarfajú (mezőhegyesi álladalmi gulyából vásárolt bika) után szárazított)

TENYÉSZ-BIKA

három darab **harmadfű magyar** és három darab harmadfű vegyes fajú üsző, mindannyi leghagott állapotban, f. é. szeptember hó 20-án délutáni 3 órakor nyilvános árverés útján fog a legtöbbet ígérőnek eladatni, a venniszándékozók ezennel meghívotnak.

Dejtár 1874. évi augusztus 25-én.

Szilárd János,
Drégely urad. tisztartó.

Árverési hirdetmény.

Beck Sámuel csódtömegéhez tartozó ingóságok u. m.: vásznak, kendők, boltállványok, a festői mesterséghez tartozó szerszámok és minták, egy nagy festómángorló, indigó stb. úgy a tömeget cselekvőleg illető kötelezők és követelések — B-Gyarmaton, a tömeg házában (a főuton) folyó szeptember hó 28-án és a tea következő napokon készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek nyilvánosan elárvereztetni fognak. — Ezen árverésre a venni kívánók azzal hivatnak meg hogy az árverés mindenkör reggeli 9 órakor kezdődik.

FELSENBURG HENRIK,
tömeggondnok.

SPITZER MÓR

Balassa-Gyarmaton, főutca: a takarékpénztár épületében

Ajánlja eredeti

HOWE-féle

dupla tűző

VARRÓGÉPEIT

legolesób gyári
áron,

ügymint:

csatádi, fehérnemű cipész.
női- és férfi-szabók részére
nagy választékba.

5 évi jótállás

mellett vevőknek oktatás ingyen adatik, tetszés szerint vagy a háznál, vagy azon kívül is.

Van szerencsém a n. é. közhírséget értesíteni, hogy B-Gyarmaton letölvepdrén, mindennemű gépezeteket u. m.: gőzkazánok, malinokkat, cséplő-, arató-, vetőgépeket, vízpuskákát, kukoricsa-mozsaiót, szeszkavágót, szántó-ekéket, declinat-mérőket, cipész reszelőket, szeszkavágót, minden rézműves munkákat s minden eszaktmába vágó eszközöket legpontosabban, gyorsan s legújtanósebb áron, jótállás mellett elkészítiek, s géptjavitásokat ottállalok, azonkivül mindennemű esztergályos munkákat készítek; a n. é. közhírség kegyes pártfogásánrt esd

Gizely Pál,
éfpés, rébősi és műesztérgályos.

Írások: posta-utca 12 szám.